

A Fővárosi Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (fél címe 4, ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű, II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű, III.rendű felperes neve - úgyis mint az I. rendű felperes jogutódja - (III.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek - a dr. Molnár Ágnes Flóra ügyvéd (fél címe 3) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a Bebesi Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Bebesi István ügyvéd) által képviselt Alperesi beavatkozó (fél címe 1) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2014. december 18. napján kelt 5.P.24.883/2008/66. számú ítélete ellen az I-III. rendű felperesek részéről 70. sorszám alatt, valamint az alperes részéről 72. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érinti, fellebbezett részét a következők szerint részben megváltoztatja:

- a III. rendű felperes, és részére mint az I. rendű felperes jogutódja részére fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét mindösszesen 2.800.000 (Kettőmillió-nyolcszáz ezer) forintra, a vagyoni kártérítés összegét 6.049.0000 (Hatmillió-negyvenkilencezer) forintra leszállítja azzal, hogy a vagyoni kártérítés összegéhez járulón 2.144.260 (Kettőmillió-egyszáznegyvennégyezer-kettőszázhatvan) forint után 2011. március 15. napjától, 164.730 (Egyszázhatvannégyezer-hétszázharminc) forint után 2007. december 27. napjától, 63.685 (Hatvanháromezer-hatszáznyolcvanöt) forint után 2008. február 17. napjától, 3.238.030 (Hárommillió-kettőszázharmincnyolcezer-harminc) forint után 2011. május 11. napjától, 129.640 (Egyszázhuszonkilencezer-hatszáznegyven) forint után 2011. március 19. napjától, 308.655 (Háromszáznyolcezer-hatszázötvenöt) forint után 2011. május 28. napjától köteles az alperes a törvényes mértékű késedelmi kamatot megfizetni;
- a 2014. december 1. napjától fizetendő járadék összegét felemeli havi 90.500 (Kilencvenezer-öt száz) forintra azzal, hogy az alperes 2015. július 11. napjáig bezárólag köteles a járadékot megfizetni a III. rendű felperes részére;
- az elsőfokú bíróság ítéletének az indokolását a felperesi fellebbezésben érintett részében a jelen ítélet indokolásában foglaltak szerint módosítja;

- mellőzi az alperesnek az I-III. rendű felperesek javára fennálló perköltség fizetési kötelezettségét.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A II. rendű felperes 100.000 (Egyszázezer) forint plusz áfa összegű, a III. rendű felperes 220.000 (Kettőszázhuszezer) forint plusz áfa összegű együttes első- és másodfokú perköltséget köteles - 15 napon belül - megfizetni az alperes részére.

A le nem rótt 820.600 (Nyolcszázhuszezer-hatszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. rendű felperes 2007. június 26-án elesett, és jobb oldali bokaizület közeli lábszártörést szenvedett. A törést az alperesi kórházban kezelték, ahol július 19-én már észlelték a seb váladékozást és a lábszár ödémásodását. A kialakult sebfertőzést az alperes későn ismerte fel, ezért késedelmesen kezdte meg annak adekvát kezelését. A belboka-táji seb feltisztulása után a combról vett bőrrel plasztikai fedést végeztek, ezután a seb begyógyult, majd a törés teljes gyógyulását követően, 2008 januárjában távolították el a külső rögzítést az I. rendű felperes lábáról. A törés következtében az I. rendű felperesnél minimális felső ugróizületi és nagyobb fokú alsó ugróizületi mozgásbeszűkülés jött létre, és a jobb oldali belboka felett plasztikázott torzító heg maradt vissza. A jobb oldali alsó végtag hozzávetőlegesen 2,5 cm-el megrövidült, melynek oka részben a jobb oldali csípőprotézis beültetése, részben a lábszártörés után kialakult tengelyeltérés. Emiatt a felperes mozgása bizonytalanná vált, amelyhez súlyosbító tényezőként járult az érszűkülete, így a tömegközlekedési eszközöket a továbbiakban nem tudta használni, támbotra támaszkodva járt. A törést megelőzően a felperes ápolta és gondozta a fiát, a teljes ellátásra szoruló II. rendű felperest. Az I. rendű felperes kórházba kerülését követően a II. rendű felperest 2007. június 28-án ideiglenesen intézetben helyezték el, de mivel az I. rendű felperes a baleset után nem tudta folytatni a gondozását, ezért az ideiglenes elhelyezést 2007. augusztusban véglegesre módosították. Az I. rendű felperes állapotának javulását követően 2008 tavaszától napi rendszerességgel látogatta a II. rendű felperest, az intézetbe való eljutásához a gépkocsiját használta. Egyébként az I. rendű felperes máshová nem járt, mindennapi életvitelében és szükség szerinti szállításában a másik fia, a III. rendű felperes segítette. Az I. rendű felperes 2015. július 11. napján elhunyt.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével 50%-os mértékben állapította meg az alperes kártérítő felelősségét, az I-III. rendű felpereseket ért károkért. A Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.525/2012/6. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperes teljes kártérítő felelősséggel tartozik az I. rendű felperes 2007. június 26. napján elszenvedett baleseti sérülésének gyógykezeléséből eredő, az I-III. rendű felpereseket ért károkért.

A közbenső ítélet meghozatala után pontosított keresetében az I. rendű felperes 8.000.000 forint, a II-III. rendű felperesek személyenként 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest. vagyoni kártérítés címén az I. rendű felperes igényt tartott a II. rendű felperes intézeti elhelyezése fejében egy összegben megfizetett 3.500.000 forint, továbbá a havi térítési díj általa fizetett összegének, valamint az ápolással, gondozással, a háztartási kisegítéssel, a gyógyszerekkel és kötszerekkel felmerülő többletköltségei megfizetésére. A II. rendű felperes a vagyoni kártérítés körében elmaradt haszon címén a havonta esedékes intézeti térítési díjra fordított rokkantnyugdíjának a megtérítésére tartott igényt.

Az alperes a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az I. rendű felperes tekintetében 1.000.000 forint, a II. rendű felperes tekintetében 1 forint, a III. rendű felperes tekintetében 300.000 forint erejéig elismerte a nem vagyoni kártérítés iránti igényt, míg ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperes részére 4.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 1.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést, ezen összegek 2007. október 5. napjától a kifizetés napjáig számított törvényes mértékű késedelmi kamatával; továbbá az I. rendű felperes részére 8.025.984 forint vagyoni kártérítést, 2011. július 1. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatával, valamint 2014. december 1. napjától kezdődően havi 70.054 forint járadékot. Ezt meghaladón elutasította a keresetet, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg együttesen az I-III. rendű felperesek részére 850.000 forint plusz áfa összegű perköltséget. Megállapította, hogy 1.500.000 forint kereseti illetéket és a megelőlegezett szakértői díjat az állam viseli. Az I. rendű felperes vonatkozásában 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai, a III. rendű felperes vonatkozásában 300.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai, továbbá a járadék tekintetében az ítéletet előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította.

Döntésének jogi indokolása szerint a nem vagyoni kártérítés összegének a megállapítása során azt vizsgálta, hogy milyen hátrányos változásokat idézett elő a felperesek életében az I. rendű felperes maradandó egészségkárosodása, amely részben annak a következménye, hogy a lábszártörést az alperes nem a tőle elvárható gondossággal kezelte. Kifejtette, hogy az I. rendű felperes korábban egy nevetős, derűs személyiség volt, akinek a pszichés állapota válságosra fordult a gyermeke kényszerű intézeti elhelyezése és a saját testi állapota miatt kialakult kiszolgáltatottsága következtében. A depressziós és szorongásos tünetekkel járó alkalmazkodási zavara a tartósan fennálló stresszhelyzet miatt alakult ki, ami jelentős szenvedést okozott az I. rendű felperesnek, emellett a szociális funkcionalitását is rontotta. Mindezt figyelembe véve az I. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét - a keresetben megjelölt 8.000.000 forinttól eltérően - 4.000.000 forintban határozta meg. A II. rendű felperesnél figyelembe vette, hogy közepes-súlyos mentális retardációja következtében csekély mértékben képes felfogni édesanyja hosszú ideig tartó gyógykezelését,

illetve annak rövid és hosszú távú következményeit, valamint a mindennapokra gyakorolt hatását. Döntően csak az édesanyjával való napi kapcsolat megszakadását érzékeli, amit bizonytalanságként, veszteségként él meg. Ezek a körülmények azonban csekély hatással vannak a személyiségére és pszichés állapotára, és a káreseménnyel összefüggésben nem mutatható ki életviteli, illetve életminőségbeli beszűkülése. Mindezt figyelembe véve - a keresetben megjelölt 4.000.000 forinttal szemben - 1.000.000 forintban határozta meg a II. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét. A III. rendű felperesnél hátrányként értékelte, hogy két közeli hozzátartozójának a nehéz helyzete őt is nagyon megviselte. Édesanyját szerencsétlennek látja, és ez a kapcsolatukban konfliktushoz vezetett, mivel nem tudja feldolgozni az édesanyjával történeteket. Ez a helyzet szorongást váltott ki nála, gyakran érez szomorúságot, ami negatív személyiségváltozáshoz vezetett. Mindezt figyelembe véve - a keresetben megjelölt 4.000.000 forinttal szemben - 1.500.000 forintban határozta meg a III. rendű felperes részére fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét. A vagyoni kártérítés körében az I. rendű felperes részére ápolási-gondozási költségként 164.728 forintot, gondozási költségként 96.000 forintot, háztartási kisegítői költségként 2008. január 4-ig 39.865 forintot, majd 2008. június 30-ig 23.820 forintot; gyógyszer többletköltségként 129.639 forintot, míg ezen a címen járadékként havi 4.477 forintot; kötszerköltségként 308.665 forintot és ezen a címen járadékként 3.610 forintot; a közlekedési többletköltségként 1.619.015 forintot és ezen a címen járadékként 20.452 forintot állapított meg. E mellett az I. rendű felperes részére ítélte meg a II. rendű felperes intézeti elhelyezésének a költségeit, amely magában foglalja az egy összegben megfizetett 3.500.000 forintot, továbbá a havi térítési díjat, amelynek egy részét az I. rendű felperes fizette, ezért e címen 2014. december 1-jétől havi 41.515 forint járadék illeti meg. Alaptalannak találta azonban a II. rendű felperesnek a rokkantnyugdíja kártérítésként történő megtérítésére irányuló követelését. Rámutatott: a II. rendű felperes intézeti helyezésével az I. rendű felperes költségei csökkentek, hiszen most már nem rendszeresen mos és főz a fiára. Ennek a tükrében nem lehet kárként felfogni, hogy a II. rendű felperes nyugdíja nem marad meg, azt nem lehet elmaradt haszonként értékelni, vagyis ezen a címen nem illeti meg a vagyoni kártérítés a II. rendű felperest.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-III. rendű felperesek és az alperes egyaránt fellebbezést jelentettek be.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatására és a fellebbezésben módosított keresetük teljesítésére irányult.

Az I. rendű felperes kérte a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését 6.000.000 forintra, továbbá a közlekedési többletköltség címen megjelölt kereset maradéktalan teljesítését, és az egyösszegű kártérítés 3.238.030 forintra, míg a járadék havi 40.904 forintra történő felemelését, valamint a lejárt kártérítés részösszegeihez járuló késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontjának a módosítását.

A II. rendű felperes a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését kérte 3.000.000 forintra, valamint intézeti elhelyezésének költsége (az

intézeti elhelyezés térítési díjára fordított rokkantnyugdíja) címén 5.256.259 forint és ezen összeg 2011. március 15. napjától járó késedelmi kamatának a megfizetését, továbbá ezen a címen 2014. december 1. napjától kezdődően havi 67.685 forint járadék megállapítását kérte.

A III. rendű felperes a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését kérte 3.000.000 forintra.

Ezen felül az I-III. rendű felperesek kérték az elsőfokú bíróság ítéletének az indokolási része megváltoztatását akként, hogy abból mellőzésre kerüljenek a következő részek:

„A lábszár alsó harmadában a műtét szövődményeként kialakult szeptikus folyamat szakmai szabályok szerinti sebészeti ellátása következményeként keletkezett lágyrész hiány miatt az elülső sípcsonti izom funkciója kis mértékben csökkent és e funkció javulása nem is várható.... A fertőzés elmaradása nélkül is a szövődményes gyógyulást valószínűsíti a sérülés anatómiai lokalizációja (ezen a testtájon egészséges egyéneken is felléphet hasonló műtéti szövődmény), a beteg artériás érszűkületes megbetegedése. Ezekhez társult az alperes késlekedése a fertőzött műtéti terület kórházi körülmények között való radikális ellátásával és a lokális és általános antibiotikus kezelés elkezdésével.”

Az I-III. rendű felperesek kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság mindhármuk tekintetében hiánytalanul számba vette azokat a hátrányos körülményeket, amelyek alapot adnak a nem vagyoni kártérítés megállapítására. Ezeknek a körülményeknek azonban az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget, és a nem vagyoni kártérítés összegének a megállapításakor nem vette figyelembe a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokat. A II. rendű felperes hangsúlyozta, hogy a javára megítélt nem vagyoni kárpótlás kirívóan alacsony összegű, amely nem áll arányban az általa elszenvedett sérelmekkel. Neki ugyanis számolnia kell azzal, hogy nem térhet vissza az otthonába, a korábbi szeretetteljes családi körülmények közé. Agysérülése ellenére érzékeli az otthon hiányát és azt, hogy nem az édesanyja ápolja, hanem nap mint nap számára idegen emberek segítségére szorul. A káreseménykori ár- és értékviszonyokat tükröző példaként megemlítette, hogy egy közepes kategóriájú használt személygépkocsi hozzávetőlegesen 1.000.000 forintba került, egy átlagos helyen lévő 75 m²-es lakás egy éves bérleti díja rezsiköltségek nélkül ugyancsak 1.000.000 forint volt, illetve a javára megítélt nem vagyoni kártérítés mindössze háromszorosa egy kezdő bíró fizetésének. Ilyen alacsony összegű nem vagyoni kártérítés pedig nem alkalmas az őt ért sérelem reparálására. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 355. § (4) bekezdése alapján a teljes kártérítés elvéből következően igényt tarthat az intézeti térítési díjra fordított rokkantnyugdíja megtérítésére. Előadta, hogy nem kellett volna intézetbe költöznie, ha a káresemény nem történik meg, ezért az intézeti térítési díjra felhasznált rokkantnyugdíja az elmaradt haszon kategóriájába sorolható kártétel, hiszen a vagyona ennyivel gyarapodott volna, ha azt nem kell más célra fordítania. A III. rendű felperes - az I-II. rendű felperesekkel egyezően - azzal érvelt a javára megítélt nem vagyoni kártérítés összege felemelése mellett, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal az őt ért hátrányokat és az irányadó ár- és értékviszonyokat. Hangsúlyozta, hogy az édesanyjával történeteket mind a mai napig nem

dolgozta fel, ez a hátrányos változás a hangulati alkalmazkodásban, szorongásban, az eseménnyel kapcsolatos erős indulatban, illetve indulattalanításban, mint védekezésben és a jövővel kapcsolatos szorongásban, illetve szomorúságban jelentkezik. Ezek olyan súlyos pszichikai hátrányok, amelyeket az elsőfokú bíróságnak a nem vagyoni kártérítés összegének a megállapítása során is figyelembe kellett volna vennie. Az I-III. rendű felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének az indokolására vonatkozó fellebbezési kérelmük alátámasztására azt adták elő, hogy az elsőfokú bíróság nem térhetett volna el a jogerős közbenső ítéletben foglaltaktól, még akkor sem, ha utóbb más bizonyíték merült fel a kártérítés összegszerűségének a vizsgálata során. Az elsőfokú bíróságnak a jogerős közbenső ítéletet kellett volna irányadónak tekinteni, amely megállapítja, hogy lett volna esély arra, hogy az I. rendű felperes maradványtünetek nélkül meggyógyuljon. Ezzel a megállapítással nem áll összhangban az elsőfokú bíróság ítéletének az indokolása, ezért a kifogásolt bekezdések mellőzése mutatkozik szükségesnek.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását, és a nem vagyoni kártérítés összegének a leszállítását kérte az I. rendű felperes tekintetében 1.000.000 forintra, a II. rendű felperes tekintetében 1 forintra, míg a III. rendű felperes tekintetében 300.000 forintra. A vagyoni kártérítés tekintetében az I. rendű felperesnek a II. rendű felperes intézeti elhelyezési költsége címén előterjesztett követelése elutasítását, másodlagosan annak csökkentését, továbbá az I. rendű részére megítélt ápolási-gondozási költség, a háztartási kisegítői költség, a közlekedési többletköltség, a gyógyszer- és sebkötözési költség, valamint a járadék csökkentését kérte. Álláspontja szerint az I. rendű felperes maga is hozzájárult, hogy a gyógyulása elhúzódott, míg a kórház által nyújtott ellátás csupán részben értékelhető nem kellő gondosságúnak. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a szakértői vélemény alapján arányosítani kell az I. rendű felperes javára megítélt vagyoni kártérítést, és annak összegét oly módon kell mérsékelni, hogy az kizárólag a sebfertőzés nem megfelelő kezelésével okozati összefüggésben kialakuló károk megtérítését szolgálja. A II. rendű felperes tekintetében azt hangsúlyozta, hogy az édesanyjánál bekövetkezett maradandó egészségkárosodás tényét, annak mibenlétét nem fogja fel, ezért nem képes felmérni annak a mindennapjaira gyakorolt hatását. Ennélfogva a II. rendű felperes tudata nem fogja át az őt ért kárt, ezért fogalmilag kizárt a meg nem élt, azaz a szubjektíve nem létező hátrány vagyoni előnnyel történő kompenzálása. Erre figyelemmel a II. rendű felperes legfeljebb jelképes összegű nem vagyoni kártérítésre tarthat igényt. A III. rendű felperes tekintetében arra mutatott rá, hogy már a balesetet megelőző kilenc éve külön élt az I-II. rendű felperesektől. A III. rendű felperes saját előadása is azt támasztotta alá, hogy életvitele nem változott meg hátrányosan, hiszen csak a balesetet követő első időkben segített rendszeresen az édesanyjának, de a későbbiekben ezt nem tudta vállalni. Vélekedése szerint a III. rendű felperes a személyiségében rejlő vonások miatt nem tudja feldolgozni a megváltozott családi helyzetet, az általa érzett szomorúság és szorongás kompenzálására mindössze 300.000 forint az arányos mértékű nem vagyoni kártérítés. Kifejtette, hogy nincsen jogalap a II. rendű felperes intézeti elhelyezési költségei megtérítésének. Rámutatott, hogy a II. rendű felperes elhelyezése az I. rendű felperessel közös lakásban is

biztosítva lett volna, így az I. rendű felperes legfeljebb az ápolással felmerült többletköltségét érvényesítheti, és azt is legfeljebb a szakvéleményben rögzített arányosítás szerint.

A fellebbezések előterjesztését követően az I. rendű felperes 2015. július 11. napján elhunyt, ekkor az I. rendű felperes vonatkozásában az eljárás félbeszakadt. Az I. rendű felperes jogutódjaként a III. rendű felperes érvényesítette a kártérítési követelést, aki a fellebbezési kérelmet kizárólag a nem vagyoni kártérítés tekintetében módosította, és nem kérte annak összege felemelését.

A II-III. rendű felperesek fellebbezése és az alperes fellebbezése is csak részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéletábla nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének a jogerőre emelkedésével eldőlt, hogy a kártérítési kereset jogalapja fennáll, és az alperest nem csak 50%-os mértékű kártérítő felelősség terheli, hanem teljes mértékben köteles megtéríteni az I. rendű felperes baleseti sérülésének a gyógykezeléséből eredő károkat. A Fővárosi Ítéletábla közbenső ítéletének az indokolásából kitűnően az alperes kártérítő felelőssége kiterjed az I. rendű felperes lábszártörése valamennyi maradványtünetével - az ugróízület mozgásbeszűkülésével, a végtagrövidüléssel, a következményes mozgáskorlátozottsággal, a járás nehezítettségével - okozati összefüggésben kialakult felperesi vagyoni és nem vagyoni károokra. A kártérítési kereset jogalapjára vonatkozó közbenső ítélettel nem állnak összhangban az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának azok a részei, amelyek arra utalnak, hogy az I. rendű felperes maradványtüneteinek a kialakulása és mozgásának a beszűkülése nem kizárólag az alperes által nyújtott helytelen kezelésre vezethető vissza. Ezeket a részeket a Fővárosi Ítéletábla - a felperesi fellebbezésnek helyt adva - mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletének az indokolásából (elsőfokú bíróság ítélete 6. oldala utolsó bekezdésének az utolsó mondata és a 7. oldala harmadik bekezdésének a harmadik-negyedik mondata). Ebből következően a Fővárosi Ítéletábla a kártérítés összecszerűségének a megállapítása során valamennyi kártétel tekintetében abból indult ki, hogy az I. rendű felperes mozgásának a beszűkülése, annak nehezítettsége, illetve járásának a bizonytalanná válása a bokasérülés nem megfelelő gyógyellátására vezethető vissza, így az e körülménnyel összefüggésben elszenvedett I-III. rendű felperesi károkért az alperes teljes mértékű kártérítő felelősséggel tartozik.

A nem vagyoni kártérítés megállapítása során az elsőfokú bíróság hiánytalanul számba vette mindazokat a hátrányos körülményeket, amelyek a káresemény folytán érték az I-III. rendű felpereseket, de indokolatlanul túlzó jelentőséget tulajdonított azoknak az I. és a III. rendű felpereseket megillető összeg meghatározása során. Az I. rendű felperes számára valóban az jelentette a legnagyobb pszichikai megrázkódtatást, hogy kénytelen volt felhagyni a II. rendű felperes ápolásával és gondozásával. Ez a körülmény gyökeres változást idézett elő az I. rendű

felperes életében, hiszen a balesetet megelőzően életvitelét a fia ellátásának rendelte alá, mindennapjait a II. rendű felperes gondozása töltötte ki. A hátrány kompenzálását szolgáló nem vagyoni kártérítés összegének a megállapításakor azonban figyelembe kell venni, hogy az I. rendű felperes - életkora és meglévő betegségei miatt - már a balesetet megelőzően is segítségre szorult azon teendők elvégzésében, amelyek a II. rendű felperes emelgetésével jártak együtt. Személyes meghallgatása során maga adta elő, hogy a nehezebb fizikai megterheléssel járó tevékenységek elvégzése során korábban is a III. rendű felperes nyújtott neki segítséget. Emellett azt is értékelni kell, hogy elhúzódó gyógykezelést követő regeneráció után az I. rendű felperes fokozatosan alkalmazkodott az új helyzethez, és olyan életformát alakított ki, amelynek ismét a II. rendű felperes gondozása vált a központi elemévé. Az I. rendű felperes maga nyilatkozott úgy, hogy 2008 tavaszától kezdődően napi rendszerességgel látogatta a II. rendű felperest, és részt vett mindazon gondozási tevékenységben, amelyre az intézeti ellátás mellett lehetősége volt, és amelyre a fiának szüksége volt, továbbra is ő végezte a gyógytornát a II. rendű felperessel, gyakran vitt neki otthon főzött ételt, és felügyelte az étkezését a rágási problémák elkerülése végett. Ennek az új életformának a kialakítása mérsékelte azokat a hátrányokat, amelyeket az I. rendű felperesnek abból eredően kellett elviselnie, hogy mozgásának a megnehezítettsége miatt képtelenné vált a II. rendű felperes ápolásával és gondozásával kapcsolatos összes feladat elvégzésére. A hátrány átmeneti jellegére és annak csökkenő tendenciájára figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla mérsékelte az I. rendű felperes részére megállapított nem vagyoni kártérítést, és annak összegét - arányosítva a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések mértékéhez - 2.000.000 forintra csökkentette.

Az I. rendű felperes halála miatt a részére megítélt nem vagyoni kártérítést a III. rendű felperes részére kell teljesíteni együttesen azzal az összeggel, ami nem vagyoni kártérítés címén saját jogán illeti meg a III. rendű felperest. Az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette, hogy édesanyja nem megfelelő gyógykezelése okán milyen jellegű nem vagyoni hátrányok érték a III. rendű felperest, de ezeknek a hátrányoknak a súlyosságát túlzóan értékelte. A III. rendű felperesnek ugyanis már a bokasérülést megelőzően szembesülnie kellett édesanyja korábbi komoly megbetegedéseivel és azzal, hogy előrehaladó életkora miatt egyre több segítségre szorul beteg testvére gondozása során azoknak a feladatoknak az elvégzésekor, amelyek nagy fizikai erőfeszítést igényelnek. Ezekre az előzményekre figyelemmel a III. rendű felperes nem vagyoni hátránya abban nyilvánult meg, hogy számára is súlyos pszichikai megrázkódtatást jelentett édesanyja további egészségkárosodásának, mozgásnehezítettségének a kialakulása. Ezt a helyzetet hosszú ideig nem tudta elfogadni és feldolgozni, hiszen - a valóságtól eltérően - szinte „rokkantnak” látta az édesanyját. Ez a pszichés ártalom a III. rendű felperesnél nem érte el a betegség szintjét, hanem kedélyállapot változásban, gyakorta érzett szomorúságban jelentkezett. Erre figyelemmel a III. rendű felperes nem szenvedett el olyan súlyú nem vagyoni hátrányt amely a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését indokolná. A hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések mértéke annak csökkentését indokolja, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla 800.000 forintra mérsékelte.

A II. rendű felperes részére megítélt nem vagyoni kártérítés tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 254. § (3) bekezdése értelmében visszautal az elsőfokú bíróság ítéletének a helyes indokolására, amely nem szorul kiegészítésre, ahhoz a Fővárosi Ítéltábla csak a fellebbezésekre figyelemmel fűzi hozzá a következőket. A közfelfogás szerint a II. rendű felperes kétségtelenül hátrányosabb helyzetbe került azzal, hogy a családi otthonból kiszakadva, idegen környezetben gondoskodnak róla, így nem részesülhet olyan személyre szabott ápolásban, amit korábban az édesanyja nyújtott számára. Az ebben megmutatkozó nem vagyoni hátrány súlyosságára figyelemmel az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összegének a mérséklésére nincsen indok. Ugyanakkor a II. rendű felperes által a fellebbezésben megjelölt szempontok nem indokolják a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelését sem, hiszen az összegszerűség meghatározása során ezek a szempontok - a kezdő bírói fizetés nagysága, illetve egy átlagos bérlakás bérleti díja - nem jutnak jelentőséghez. Az arányosítás során azoknak a nem vagyoni kártérítéseknek az összegét kell irányadónak tekinteni, amelyeket hasonló súlyosságú károkozás esetén a bíróságok megítéltek. Ezekhez viszonyítva az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összege arányban áll a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokkal, így annak a felemelésére nem volt indok.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatása nem érintette a nem vagyoni kártérítéshez járuló késedelmi kamatokat, amit az alperesnek - az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítettek szerint - a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékben 2007. október 5. napjától kell megfizetnie.

A II. rendű felperes intézeti elhelyezésének költségeivel kapcsolatban az I. és a II. rendű felperesek egymástól elkülönülően léptek fel vagyoni kártérítési igénnyel. Az intézettel kötött megállapodás szerint a 3.500.000 forint „egyszeri díjat” az elhelyezésért és az intézeti szolgáltatások igénybevételének a lehetőségéért kellett kifizetni (a 2007. augusztus 10-ei megállapodás 3.1. pontja). A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet azzal az érveléssel, hogy ez a költség az I. rendű felperes helytelen gyógykezelésével okozati összefüggésben merült fel. A 3.500.000 forint ugyanis a határozatlan ideig tartó intézeti elhelyezésnek, és ezzel együtt az intézet által biztosított szolgáltatások igénybevételi lehetőségének, mint vagyoni értékű jognak az ellentételezése volt. A II. rendű felperes lakhatása azonban megfelelően biztosítva volt az édesanyja lakásában, nem szorult rá az intézeti helyezésre, hiszen ápolását - fizetett segítség igénybevétele mellett - otthonában is meg lehetett volna oldani. Az okozati összefüggés fennállását kizárja az a körülmény is, hogy az I. rendű felperes átmenetileg akkor sem tudott volna gondoskodni a II. rendű felperesről, ha megfelelően kezelték volna a kórházban, hiszen a bokatörést követően akkor is hónapokig fekvőbeteg lett volna, és a szövődménymentes gyógyulása is valószínűleg eltartott volna 6 hónapig (60-I. sorszámú kiegészítő szakértői vélemény 1. oldala). A III. rendű felperes azonban már két nappal a balesetet követően intézetbe helyezte a II. rendű felperest, majd a család megállapodása alapján egy hónappal később az átmeneti elhelyezést határozatlan ideig tartó elhelyezésre módosították. A végleges döntés meghozatalakor még nem telt el a bokatörés szövődménymentes gyógyulásának a szokásos időtartama, vagyis a II. rendű

felperes intézeti elhelyezésének a véglegesítésekor az édesanyja és a testvére nyilvánvalóan nem vehették figyelembe a később kialakuló maradványtűnetek hatását. Az okozati összefüggés fennállása folytán a Fővárosi Ítéltábla - az alperesi fellebbezésnek e tekintetben helyt adva - az I. rendű felperes részére megítélt vagyoni kártérítés összegét 3.500.000 forinttal csökkentette.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a II. rendű felperes ellátásának a tényleges költségeit (lakrészének, illetve az intézetnek a rezsiköltségét, az ellátást végző személyzet munkabér költségét, az ételmezési költségeket, stb.) a havonta fizetendő térítési díj foglalja magában. Ebből következően az intézet által a dolgozói útján nyújtott ápolási és gondozási szolgáltatás ellenértéke is a havi rendszerességgel fizetendő térítési díjban jelenik meg. A térítési díjhoz az I. rendű felperes is kénytelen volt hozzájárulni, mivel azt nem fedezi a II. rendű felperes rokkantnyugdíja. A rendelkezésre álló adatok alapján a térítési díjon belül nem különíthető el az ápolási és gondozási szolgáltatás díja, így az sem állapítható meg, hogy az I. rendű felperes által fizetett díjkiegészítésen belül ennek a szolgáltatásnak mennyi volt az összdíja. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállónak jutott arra a következtetésre, hogy az intézeti térítési díj kiegészítés többletköltsége okozati összefüggésben áll az I. rendű felperesnél kialakult maradványtűnetekkel, hiszen mozgásnehezítettsége akadályozta meg beteg fia további ápolásban és gondozásban. E tekintetben a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított kártérítési összeget helybenhagyta azzal, hogy a lejárt 2.144.260 forint kártérítéshez járuló törvényes mértékű késedelmi kamat kezdő időpontját - a felperesi fellebbezésnek helyt adva - 2011. március 15. napjára módosította.

A Fővárosi Ítéltábla abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a II. rendű felperes nem tarthat igényt az intézeti térítési díjra fordított rokkantnyugdíjának a megtérítésére. A II. rendű felperes ellátásával összefüggésben ugyanis a mindennapi élettel rendszerint együtt járó költségek (például az ételmezési költségek, a lakásrezszi költségeik, stb.) akkor is felmerültek, amikor az édesanyjával együtt lakott. A II. rendű felperes azt nem bizonyította, hogy az édesanyja korábban nem ezekre a költségekre fordította a rokkantnyugdíját, hanem azt félretette a részére, és ily módon nagy összegű megtakarítást halmozott fel. Ennek bizonyítottsága hiányában nem lehet elmaradt haszonnak tekinteni az intézeti térítési díjra fordított rokkantnyugdíjat, így annak megtérítésére a II. rendű felperes nem jogosult.

Az I. rendű felperes által érvényesített további vagyoni kártételek összecszerúsége kapcsán a Fővárosi Ítéltábla elsődlegesen arra mutat rá, hogy nem volt alap az alperes által a szakértői véleményre visszavezetett „arányosítás” alkalmazására. A szakértői vélemény ugyanis ellentmondásban áll a jogerős közbenső ítélettel, hiszen a szakértő álláspontja szerint egy évvel a bokatörést követően az I. rendű felperes többletköltségei és kiadásai már nem álltak okozati összefüggésben a nála kialakult maradványtűnetekkel. Ennek az ellentmondásnak a feloldása érdekében a Fővárosi Ítéltábla - a közbenső ítéletben kifejezésre juttatott döntésnek megfelelően - az alperes teljes kártérítő felelősségéhez igazodóan állapította meg a különböző kártételek összegét. A bokasérülést

megelőző egyéves időszakra sem látta alkalmazhatónak a szakértő által meghatározott arányosítást, mivel a szakértő nem adott kellő magyarázatot arra vonatkozóan, hogy ezt az arányosítást milyen szempontok alapján végezte el. E tekintetben a szakértői vélemény homályos maradt, így az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor az összecszerűség meghatározása során nem a szakértői vélemény aggályosnak mutakozó megállapításaira alapította a döntését.

Az elsőfokú bíróság - az előzőektől eltérően - helytelenül állapította meg a vagyoni kártérítéshez járuló, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű törvényes késedelmi kamat fizetési kötelezettség kezdő időpontját. A lejárt kártérítések tekintetében ugyanis középátlagos időponttól kezdődően kellett volna marasztalnia az alperest. Az érdemi döntés pontatlanságnak az orvoslása végett a Fővárosi Ítéltábla e tekintetben a felperesi fellebbezésnek maradéktalanul helyt adott, és a fellebbezésben megjelöltekkel egyezően állapította meg a különböző kártételekhez kapcsolódóan a késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdetének az időpontját.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes által alkalmazott számítási mód elfogadásával határozta meg az ápolási-gondozási többletköltség összegét. E számítási módnak a helyességét az alperes nem vitatta, csupán annak az „arányosítását” kérte. A Fővárosi Ítéltábla - a már kifejtettek szerint - az arányosításra nem látott lehetőséget, és az e címen felszámított - az elsőfokú bíróság által megítélt - kártérítést nem találta túlzónak, ezért e tekintetben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy - egyes helyi értékű kerekítés alkalmazásával - az 164.730 forinthez járuló késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját 2007. december 27. napjára módosította.

Az előzőekben megjelölt összegben felül az I. rendű felperes ápolási-gondozási többletköltség címén nem lépett fel további követeléssel. Erre irányuló igényt a pontosított keresetét összefoglaló 35. és 65/F/1. sorszám alatt csatolt beadványai nem tartalmaztak, majd a tárgyalás berekesztése előtt úgy nyilatkozott, hogy az írásbelivel egyezően tartja fenn a keresetét (65. sorszámú jegyzőkönyv). A megjelölt nyilatkozatok tükrében az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem korlátain túlterjeszkedve hozta meg a döntését, amikor az előzőekben megjelölt kártételen felül, a 2008. január 4-től a június 30. napjáig tartó időszakra további 96.000 forint gondozási költség megfizetésére kötelezte az alperest [Pp. 215. §]. Ennek az eljárási hibának az orvoslása érdekében a Fővárosi Ítéltábla a vagyoni kártérítés összegét 96.000 forinttal mérsékelte.

Az I. rendű felperes a háztartási kisegítés többletköltségeit sem túlzó mértékben számította fel, annak összege mérséklésére a Fővárosi Ítéltábla nem látott indokot, ezért csupán - a felperesi fellebbezésnek helyt adva - a kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját módosította akként, hogy a 63.685 forinthez járulóan az alperes 2008. február 17. napjától kezdődően köteles a törvényes mértékű késedelmi kamatot megfizetni.

A Fővárosi Ítéltábla abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy az I. rendű felperes alappal tartott igényt közlekedési többletköltségei megtérítésére. Ezek a többletköltségek abból adódtak, hogy beteg fia

gondozását kénytelen volt az intézetre bízni, így a rendszeres látogatásával nyilvánvalóan költségei merültek fel. A többletköltségek összegének a megállapítása során azonban az arányosítás elve ebben az esetben sem alkalmazható, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által alkalmazott 50%-os mérséklést mellőzve, az e jogcímen járó kártérítés összegét 3.238.030 forintra felemelte azzal, hogy ezen összeg után 2011. május 11. napjától kell az alperesnek megfizetnie a törvényes mértékű késedelmi kamatot. A mérséklés mellőzéséből következően a járadék összegét is 20.452 forinttal magasabb összegben állapította meg, így a járadék összege - egyes helyi értékű kerekítéssel - havi 90.500 forintra emelkedett.

A Fővárosi Ítéltáblának azzal kapcsolatban sem merült fel kétsége, hogy az I. rendű felperes tényleges kiadásai alapulvételével számította fel a gyógyszer- és kötszerköltségeit. Számításainak a helyessége nem vitatható azon az alapon sem, hogy az Octenisept fertőtlenítőszer nem a gyógyszerek, hanem a kötszerek között tüntette fel. Kétségtelen az is, hogy az I. rendű felperesnek fokozott gondosságot kellett fordítania a gyógyult sebfelület kezelésére, így az általa felszámított kötszerek mennyisége és az azzal kapcsolatos kiadások sem tekinthetők eltúlzottnak. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla nem látott indokot az elsőfokú bíróság által megítélt kártérítés összegének a mérséklésére, csupán a késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját módosította, és a 129.640 forint gyógyszerköltség után 2011. március 19. napjától, míg a 308.655 forint kötszerköltség után 2011. május 28. napjától kötelezte késedelmi kamat fizetésére az alperest.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatása folytán az I-III. rendű felperesek pervesztessége meghaladta az 50%-ot, így nem volt helye a perköltségek megosztásakor a Pp. 81. § (2) bekezdésében foglalt eljárási szabály alkalmazásának. Az alperes 50%-ot meghaladó mértékű pernyertességére figyelemmel nem köteles megtéríteni az I-III. rendű felperesek elsőfokú eljárás során felmerült perköltségeit, ezért az erre vonatkozó rendelkezést a Fővárosi Ítéltábla mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletéből.

A kifejtettek szerint a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és - a rendelkező részben foglaltak szerint - a vagyoni és nem vagyoni kártérítés összegét csökkentette; a járadék havi összegét felemelte; a kamatfizetés kezdő időpontját és a jogi indokolást módosította; mellőzte az alperes perköltségfizetési kötelezettségét; míg egyebekben helybenhagyta azt.

A II-III. rendű felperesek pervesztessége a fellebbezés tekintetében is meghaladta az 50%-ot, és nagyobb arányú volt az alperes pervesztességénél. Ehhez az arányhoz igazodóan a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a II-III. rendű felpereseket kötelezte a jogi képviselő ellátásával, az első- és másodfokú eljárás során felmerülő alperesi perköltségek együttes megtérítésére. Ennek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és az (5), (6) bekezdései alapján, a tényleges ügyvédi tevékenységre figyelemmel mérlegeléssel határozta meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése értelmében hozzáadódik az áfa.

A II-III. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2016. február 3.

Dr. Sághy Mária s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s. k.	Dr. Kincses Attila s. k.
előadó bíró	bíró